

ELPAS TRŪKUMS

Viktors Gorovenko
22.10.2017

Iemesli

Sirds un asinsvadu saslimšanas:
kardiāla astma,
plaušu tūska, PATE

CNS bojājumi:
galvas trauma,
insults,
saindēšanās

Elpceļu: bronhiāla
astma, laringīti,
bronhīti, traheīti,
pneimonijas

Anēmijas

Vielmaiņas slimības

Patoloģijas, kas ierobežo diafragmas un krūšu kurvja kustības: barības vada atveres trūce, traumas, audzēji

Elpas trūkuma pazīmes

- **Apziņa**
- **Ādas krāsa**
- **Elpošana**
- **Sirdsdarbība**
- **Arteriālais spiediens**
- **Pulsoksimetrija**

PNEIMONIJA

Pneimonija

Klīniskie simptomi:

- Ākuts sākums, temperatūra, drebuļi
- Intoksikācija: slikta dūša, apetītes trūkums, galvas sāpes nespēks, svīšana, apziņas traucējumi
- Respiratorie simptomi: klepus, krēpas, elpas trūkums, pleiralās sāpes
- Plaušu infiltrāta pazīmes: perkutors pieslāpējums, skanīgi mitri trokšņi un/vai krepitācija

Pneimonija

Absolūtas indikācijas hospitalizācijai:

- Klīniski smaga gaita
- Vecums > 65 g.v.
- Aktīva, smaga blakusslimība
- Nav uzlabošanas pēc sākuma ārstēšanas 48-72 st.
- Nevar nodrošināt adekvātu aprūpi mājās
- Nespēja veikt p/o th

Pneimonija

Ārstēšanas principi:

Adekvāta hidratācija!!!

1. Antibakteriāla terapija
2. Pretiekaisuma līdzekļi
3. Pretklepus līdzekļi
4. Atkrepotāji
5. Bronholītiķi
6. Elpošanas vingrinājumi

BRONHIĀLA ASTMA

Bronhiāla astma

- 1. Endogēna (ne alerģiska) astma**
- 2. Eksogēna (atopiska) astma**
- 3. Jaukta astma**

Bronhu obstrukcijas pamatā:

- Bronhu konstrikcija (spazmas)**
- Elpceļu tūska**
- Gļotu korķu veidošanās**
- Bronhu epitelijs deskvamācija**
- Elpceļu sienas remodelācija**

Simptomi

Bronhiāla astma

Ārstēšanas principi:

- Izraisītājfaktoru novēršana
- Pacienta izglītošana
- Regulāra novērošana
- Paasinājuma fāzē:

O₂

Īsas darbības beta-2-adrenomimētiķi: salbutamols

Holinolītiķi: Atrovents, Spiriva

Kortikosteroīdi: prednizolons, dekametazons

Eifilīns

- Ilgstoša astmas kontrole:

**Preteikaisuma līdzekļi: inhalējamie KS: Beclomet,
Pulmicort**

**Ilgstošas darbības beta-2-adrenoblokatori: Serevents,
Oxis**

Teofilīns

Bronhiāla astma

BA lēkmes novērtējums

Pazīmes	Viegla	Mērena	Smaga	St. astmat.
Elpas trūkums	ejot	runājot	mierā	
Poza	var gulēt	sēž	sal. uz priekšu	
Runā	teikumos	frāzēs	vārdos	
Satraukums		ir	ir	apjuk. miegain.
Elp. frekvence	<25	25-30	>30	
Papildus muskuļi	nav	ir	ir	paradoksāla
Sausi trokšņi	mēreni, izelpas beigās	skaļi	skaļi	nav
Pulsa frekvence	<100	100-120	>120	Bradikardija
Parodaksāls plus	nav	10-25 mmHg	>25 mmHg	Nav
PEF pēc BD	virs 80%	60-80%	<60%	
SpO ₂	>95	91-95%	<90%	
PaO ₂	norma	>60 mmHg	<60 mmHg	
PaCO ₂	<45 mmHg	<45 mmHg	>45 mmHg	

Bronhiāla astma

Smagas lēkmes pazīmes:

- Nevar runāt teikumos
- $E > 30x'$
- $SF > 110x'$
- $SaO_2 < 92\%$
- $PEF < 50\%$

Bronhiāla astma

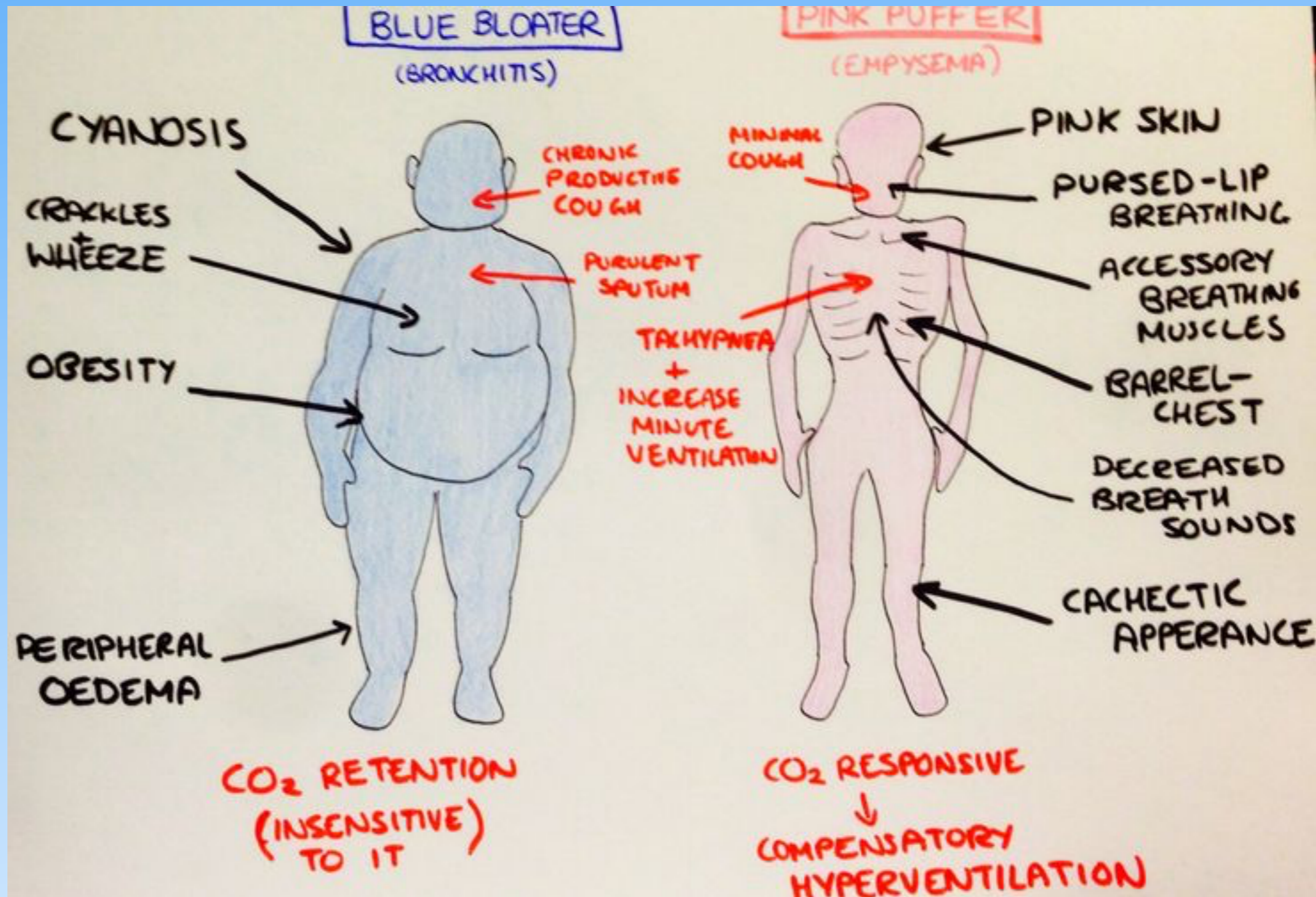
Dzīvībai bīstamas lēkmes pazīnes:

- Dezorientācija, koma, cianoze
- E - vājas elpošanas kustības, mēmas plaušas
- SF - bradikardija, hipotensija
- SaO₂ < 92%
- PEF < 33%

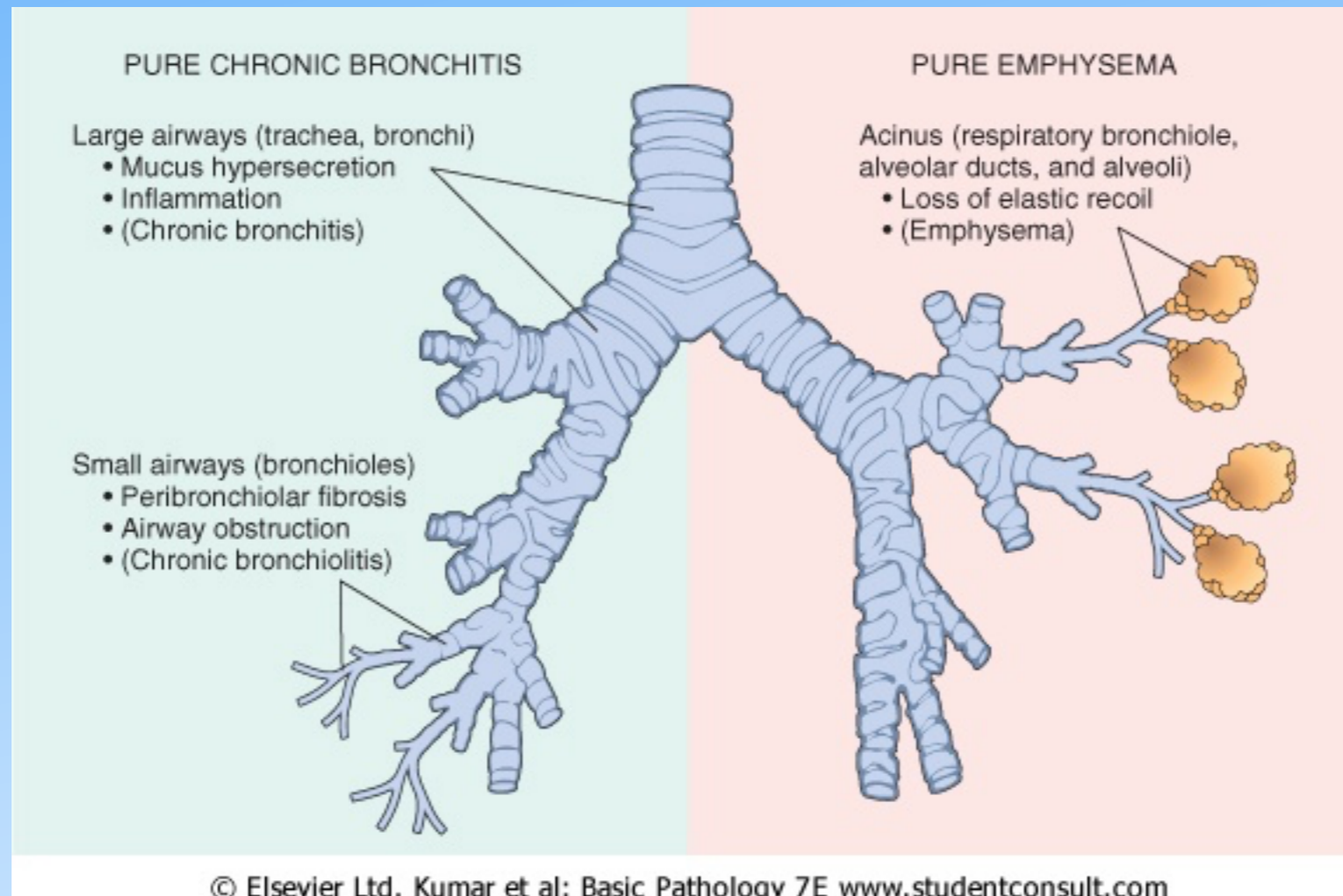
Bronhiāla astma

Ārstēšana:

HOPS

HOPS

HOPS

Diagnozes klīniskie rādītāji

Rādītāji	Raksturojums
Hr. klepus	katru dienu, bieži visa diennakti, reti naktīs
Hr. krēpu atdalīšanās	jā, mazproduktīvs klepus
Elpas trūkums	progresējošs, persistējošs, “grūti elpot, smagums, smakšana, gaisa trūkums” īpaši pie fiziskas slodzes
Anamnēzē RF	smēķēšana, aroda slimība

HOPS

Uzliesmojuma pamatsimptomi:

- Palielinās elpas trūkums
- Pieaug krēpu strutainums
- Pieaug krēpu daudzums

HOPS

Uzliesmojuma ārstēšana:

- Hospitalizācija
- Skābekļa terapija
- Bronhodilatātori
- GK
- Antibakteriāla th

HOPS

Salīdzinājums

Pazīmes	HOPS	ASTMA
Sākuma vecums	parasti pēc 50 g.v.	jebkurš
Smēķēšanas loma	tieši izsaucoša	var paasināt sy
Alerģija anamnēzē	nav raksturīga	bieži pozitīva
Ģimenes anamnēze	nav raksturīga	bieži
Pēkšņš sākums	reti	bieži
Klepus un krēpas	bieži	reti
Simptomi	hroniski un progresējošie	epizodiski, bieži ar zināmu kairinātāju

**KARDIĀLA ASTMA/
PLAUŠU TŪSKA**

KA/Plaušu tūska

Iemesli

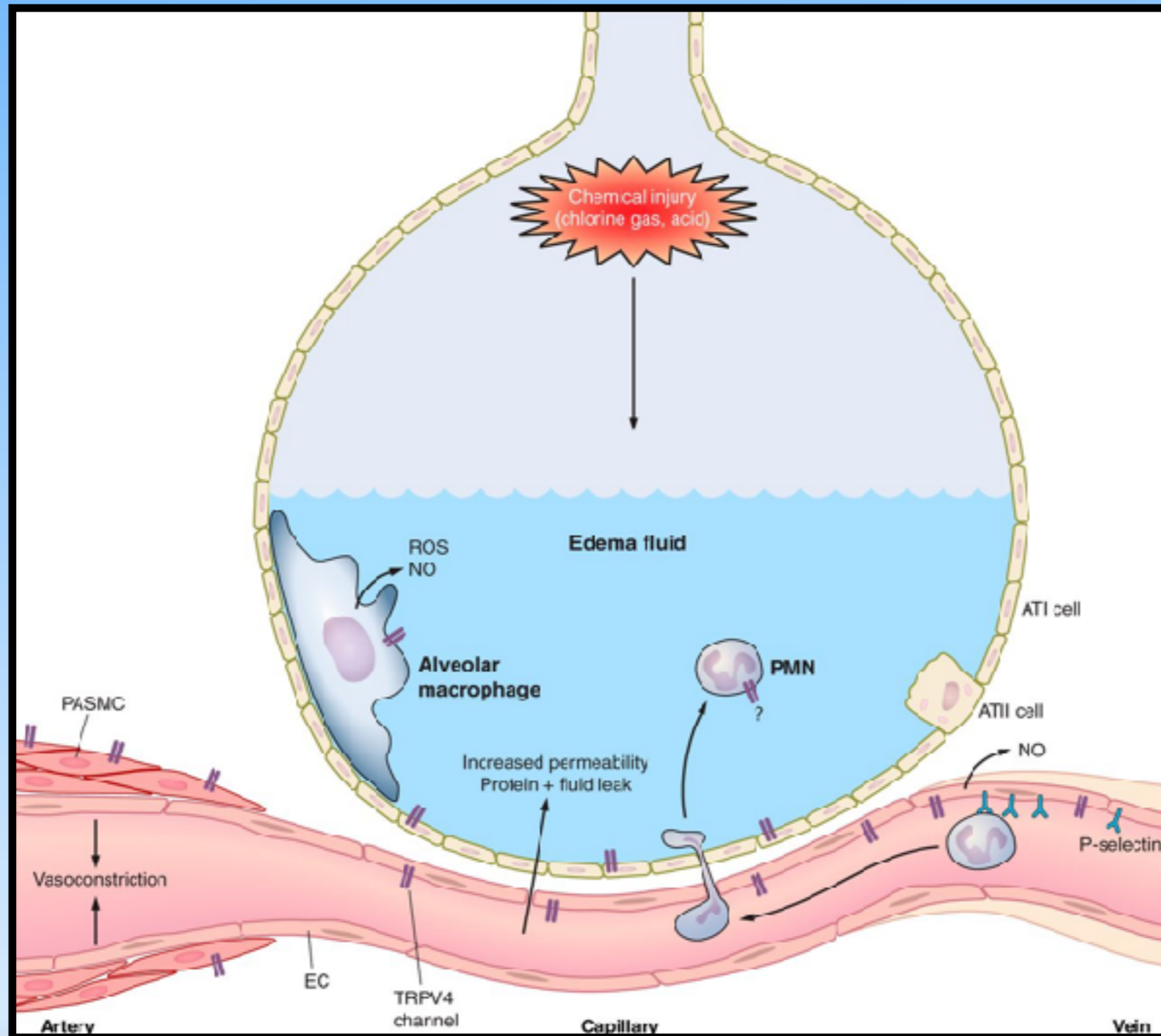
Kardiogēns	Nekardiogēns
AKS via HSM ar ASM	ARDS
Hipertensīva krīze	PATE
Smagas disritmijas: tahi-, bradi-	ICH
Perikarda tamponāde	aspirīna pārdozēšana
Sirdskaites	metadona/heroīna pārdozēšana
Šķidruma pārslodze: ANM, i/v	Slīkšana

KA/Plaušu tūska

Iemesli

Kardiogēns	Nekardiogēns
AKS vai HSM ar ASM	ARDS
Hipertensīva krīze	PATE
Smagas disritmijas: tahi-, bradi-	ICH
Perikarda tamponāde	aspirīna pārdozēšana
Sirdskaites	metadona/heroīna pārdozēšana
Šķidruma pārslodze: ANM, i/v	Slīkšana

KA/Plaušu tūska

KA/Plaušu tūska

- Simptomi
- Ārstēšana

**AKŪTS OBSTRUKTĪVS
LARINGĪTS**

Akūts obstruktīvs laringīts

AOL triāde:

- Aizsmakusi balls**
- Rupjš rejošs klepus**
- Inspirators stridors**

Akūts obstruktīvs laringīts

Ierosinātājs:

- **Paragripa: 1,2 ; Gripa: A,B**
- **Adenovīruss, RSV**
- **Rinovīruss, cilvēka metapneimovīruss**

Laringotraheobronhīts + specif. subglotisks iekais. ar zemglotādas tūsku = KRUPS

Westley skala

A. Samaņa	Skaidra	0
	Dezorientēta	5
B. Cianoze	Nav	0
	Pie uzbudinājuma	4
	Mierā	5
C. Stridors	Nav	0
	Pie uzbudinājuma	1
	Mierā	2
D. Elpošana	Brīva	0
	Aizdusa	1
	Elpošanas mazspēja	2
E. Krūšu kurvja retrakcija	Nav	0
	Viegla	1
	Vidēja	2
	Smaga	3

Balsenes stenozes vērtējums:

1. Vieglas pakāpe: 0-2.p
2. Vidēji smaga pakāpes: 3-5.p
3. Smagas pakāpes: > 6.p

Ārstēšana

- Komfortabla mitruma inhalācija**
- Mitrināta skabekļa inhalācija**
- Adekvāta šķidruma ievadīšana:**
- Dexamethasoni 0,6mg/Kg i/v vai Prednizolons 1mg/Kg p/o**
- Inhalācijās:**
  - Budesonidi 2 mg, efekts pēc 30 min, pēc 2 st. mazinās**
  - Racēmiskais epinefrīns 1:1000, efekts pēc 10-30 min, ilgst 2-3 st.**

PATE

PATE

- DVT un PATE – biežākie komplikāciju un nāves cēloņi pēc ķirurģiskām operācijām, traumām u.c. medicīnisku stāvokļu gadījumā**
- Mirstība neārstētas PATE gadījumā: 30%, saņemot atbilstošu antikoagulantu terapiju: 2 –8%**

Virhova triāde

- 1) hiperkoagulācija**
- 2) venozā stāze**
- 3) vēnu endotēlija bojājumi**

Riska faktori 1

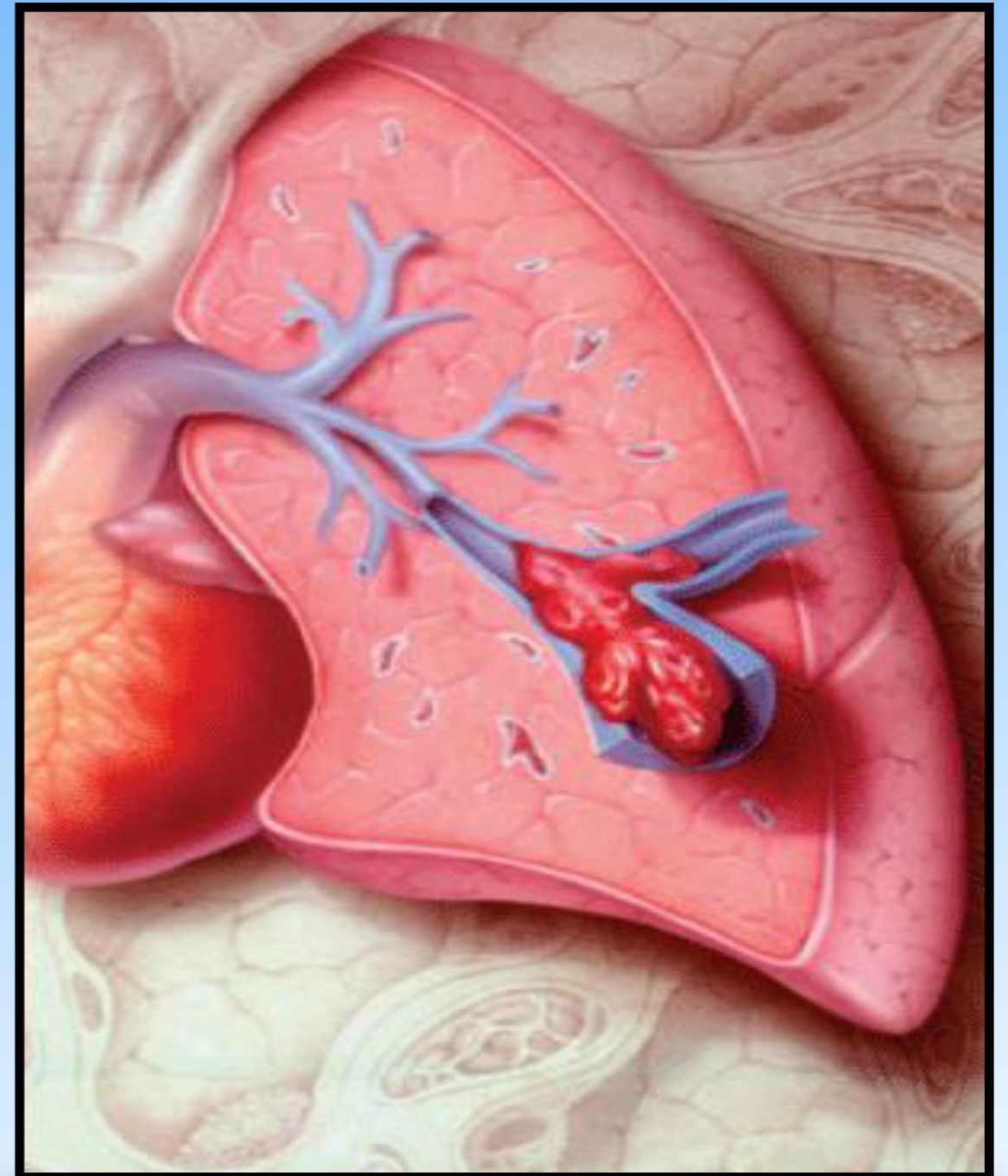
- **Lūzumi (gūžas, kājas)**
- **Gūžas vai ceļa endoprotezēšana**
- **Vispārēja ķirurģija**
- **Traumas**
- **Mugurkaula trauma**

Riska faktori 2

- **Hroniska sirds vai elpošanas mazspēja**
- **Orālie kontracepcijas līdzekļi**
- **Insults ar paralīzi**
- **Grūtniecība/pirms vai pēc dzemdībām**
- **Gultas režīms > 3 dienas**
- **Ilgstoša sēdēšanau**
- **Aptaukošanās**
- **Varikozas vēnas**

PATE

- **Hemodinamikas izmaiņas izpaužas, ja tiek okludēts > 30 –50% no plaušu asinsvadu gultnes**
- **Pieaug pulmonālā vaskulārā rezistence**
- **Labā kambara išēmija un disfunkcija**

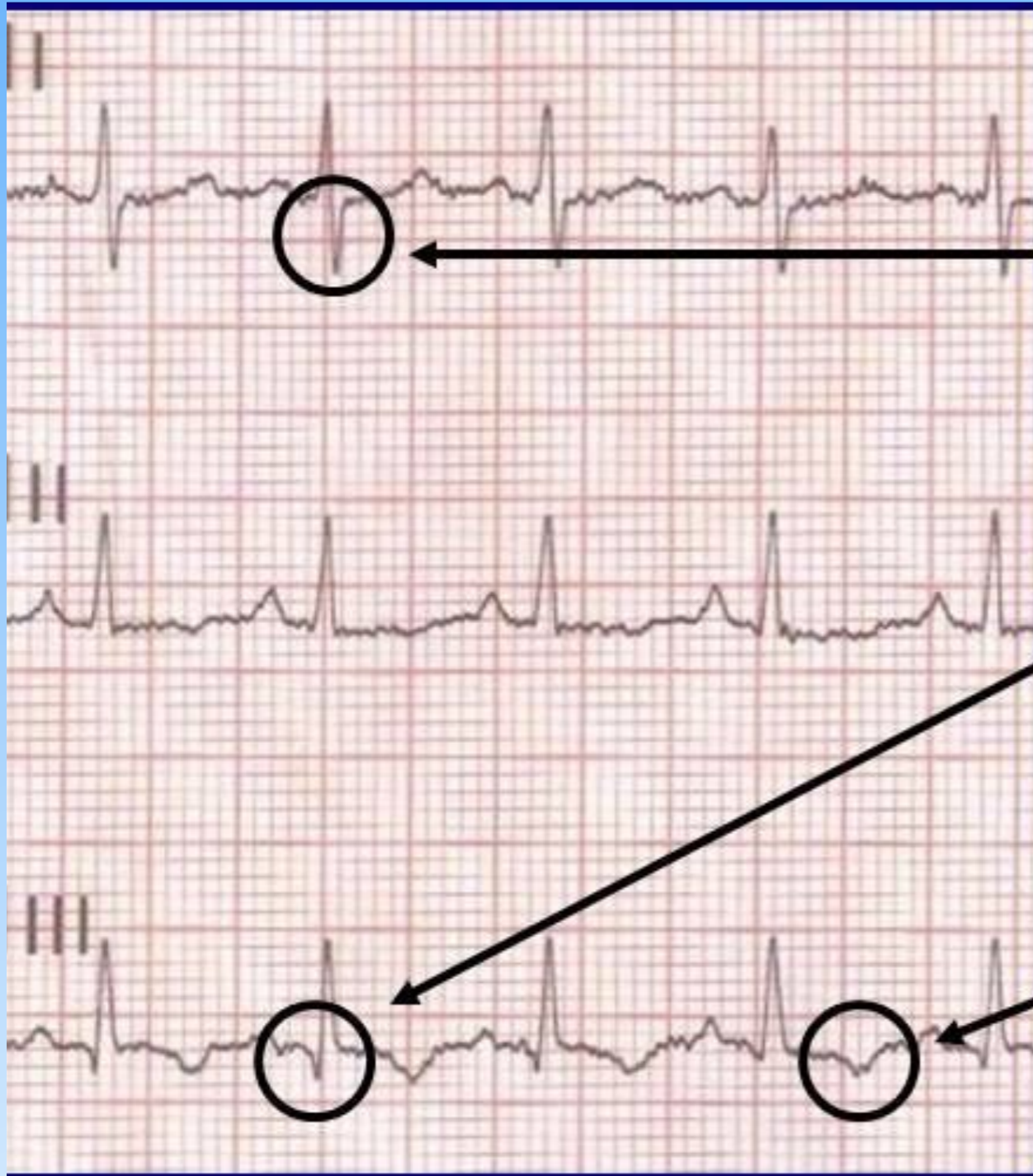

PATE

Sūdzības:

- **aizdusa** (bieži pēkšņs, pārejošs elpastrūkums)
- **sāpes krūtīs**
- **klepus**
- **asinsspļaušana**
- **ģībonis**
- **šoks, hipotensija**

S1Q3T3

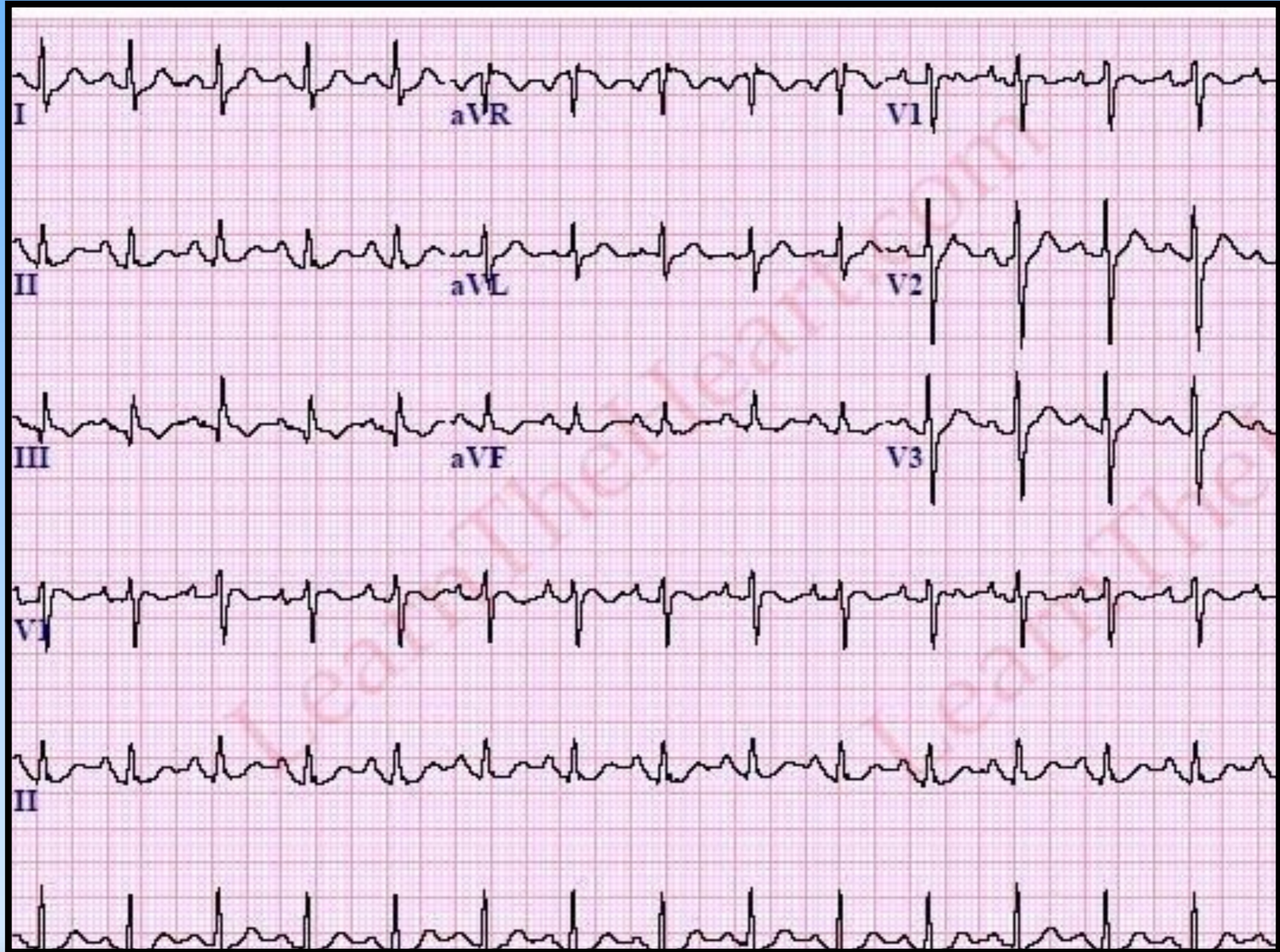

S-waves in lead I

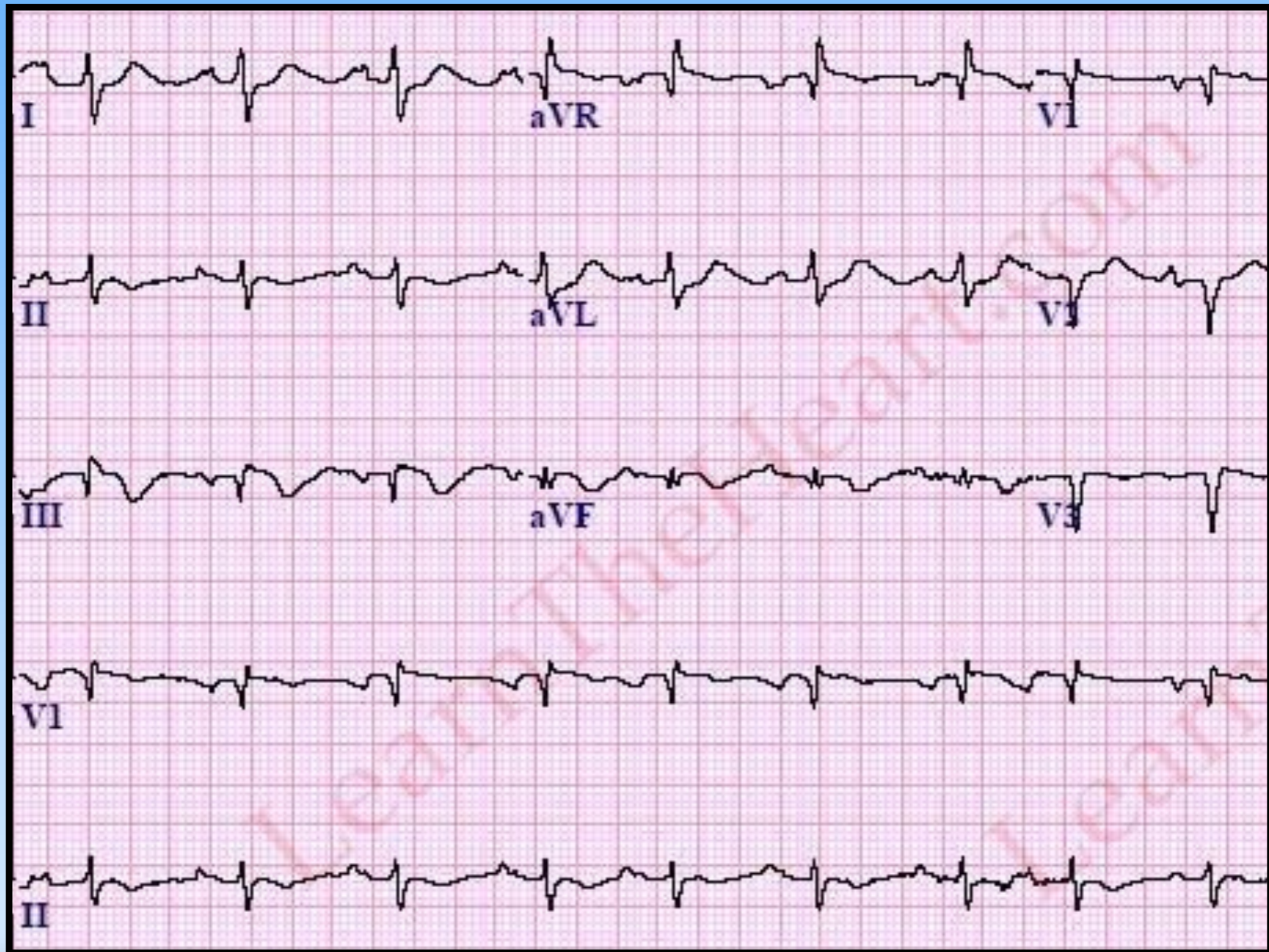
Q-waves in lead III

Inverted
T-waves in lead III

PATE

PATE

PATE

Sūdzības

EKG

Radioloģiska diagnostika:

Rtg

CT

EhoKg

PATE

- **EtCO₂ > 35mmHg, izslēdz PATE iespējamību**
- **D(A-a)CO₂ norma (5-6mmHg) arī PATE diagnoze tiek atmesta, jo**
- **PATE gadījumā pieaug alveolārā jeb fizioloģiski mirusi (neperfundētā) telpa, līdz ar to izelpas laikā gaiss, kurš nav piedalījies gāzmaiņā, atšķaida CO₂ koncentrāciju, t.i EtCO₂ samazinās, kā arī pieaug starpība starp CO₂ koncentrāciju arteriālās asinīs un koncentrāciju alveolās jeb EtCO₂**

PATE

- **Hemodinamikas un elpošanas funkciju nodrošināšana**
- **Trombolītiska terapija**
- **Antikoagulantu terapija**

PATE

- **Infūzs ar kristaloīdiem, lai saglabātu adekvātu labā kambara priekšslodzi**
- **Izvairīties no vasodilatatoriem (iepriekšminēto apstākļu dēļ)**
- **Ja kristaloīdi nav pietiekami efektīvi cirkulācijas atbalstam, jāpievieno vasokonstriktori (kateholamīni), pirmkārt izvēloties to, kurš vismazāk palielina pulmonālo vaskulāro rezistenci:**
  - 1. Isoprenalīns**
  - 2. Dobutamīns**
  - 3. Jebkurš cits kopā ar fosfodiesterāzes inhibitoriem**

SPRIEDZES PNEIMOTORAKSS

Spriedzes pneimotorakss

- **Krūškurvja trauma**
- **Centrālu vēnu punkcija**
- **MPV**
- **Bulloza plaušu slimība**
- **HOPS**
- **Tbc**
- **Smaga bronhiālas astmas lēkme**

Spriedzes pneimotorakss

- **Diskomforts krūtīs**
- **Elpas trūkums, strauji pieaugošs**
- **Ātra sirdsdarbība**
- **Baiļu sajūta**

Spriedzes pneimotorakss

- **Elpošanas asimetrija**
- **Cianoze**
- **Auskaltatīvi elpošanu nedzird vai dzird vāji**
- **Izspīlētas kakla vēnas**
- **Trahejas deviācija uz pretējo pusi**
- **CVP paaugstināts, kopējais cirkulācijas tilpums nav izmainīts**
- **Sirdsasinsrites apstāšanās ar BEA**

Spriedzes pneimotorakss

- Diagnoze tiek balstīta tikai uz klīniskiem datiem!**
- Kardiovaskulārs kolapss iestājas dažu minūšu laikā**

Spriedzes pneimotorakss

- **Jāpārvērš par vāļēju, nodrošinot gaisa izplūšanu no pleirālās telpas izelpā!**
- **Jāpunktē 2. ribstarpa pa *linea medioclavicularis*,**
- **Adatu tur 90 grādu leņķī, virs 3. ribas (uzmanīgi, tur ir asinsvadi)**
- **Dzirdams un jūtams gaiss!**
- **Pacienta stāvoklis strauji uzlabojas!**